

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

Počet obyvatel v kraji je v čase stabilní, patří k nejstarším v republice.

- Královéhradecký kraj má neměnnou sídelní strukturu od roku 1995 s počtem 448 obcí. Z toho má od roku 2007 celkem 48 měst, ve kterých bydlí dvě třetiny obyvatel. Podíl městského obyvatelstva postupně mírně klesá.
- Ve venkovských obcích (nemají statut města) se počet obyvatel zvyšuje, nejvíce vzrostl od roku 2001 v obcích s 500–1 999 osobami. Naopak v nejmenších obcích do 199 osob ubylo více než pětina obyvatel.
- V obcích do 2 000 obyvatel bydlí třetina obyvatel kraje. Tato velikostní kategorie je početně neměnná, počet obyvatel těchto obcí se postupně zvyšoval až na třetinu obyvatel kraje v roce 2019.
- Počet obyvatel kraje je dlouhodobě stabilní a ke konci roku 2019 dosáhl 551 647 osob, v časové řadě od roku 2001 byl nejvyšší v roce 2010, pak sedm let klesal a od roku 2017 se zvyšuje. Obyvatelstvo ubylo v okresech Náchod (trvale nejvíce ve správním obvodu ORP Broumov), Rychnov nad Kněžnou a Trutnov. Cizinci se podílejí na obyvatelstvu kraje 2,8 %.
- Věková struktura obyvatel je mezi kraji nejstarší, průměrný věk 43,3 let je mezi kraji nejvyšší. Nejvyšší je i podíl seniorů, který dosáhl 21,6 % a naopak nejnižší má kraj podíl osob ve věku 15–64 let.
- Index stárí se dlouhodobě zvyšuje a je nejvyšší mezi kraji. Počet seniorů převyšuje počet dětí od roku 2005, v současné době připadá na 100 dětí 139 seniorů.
- Porodnost v kraji poslední dva roky klesala. Mimo manželství se rodí více než polovina dětí. Úhrnná plodnost se snížila. Neustále se zvyšuje průměrný věk matky při narození dítěte. Úmrtnost vykazuje stabilní trend.
- Sňatečnost od roku 2015 roste. Rozvodovost mírně klesá.
- Naděje dožití patří k nejvyšší mezi kraji v ČR, právě narozený chlapec má naději dožití 77,2 let a dívka 82,5 let. Naděje dožití mužů byla v roce 2019 druhá nejvyšší a žen pátá nejvyšší mezi kraji.

Sociální vývoj

Demografické a ekonomické jevy a procesy ovlivnily sociální charakteristiky kraje. Ekonomice se daří, to mělo kladný vliv na zaměstnanost, nezaměstnanost, mzdy, důchody a ostatní sociální ukazatele v kraji.

- Do věkové struktury pracovní síly se promítají demografické změny, přestože obyvatelstvo kraje stárne, díky příznivému ekonomickému vývoji a prodlužující se hranici věku odchodu do důchodu, pracovní síla kraje rostla, zvýšil se počet zaměstnaných na úkor nezaměstnaných, vzrostla vzdělanostní úroveň pracovní síly.
- Ekonomický růst srazil nezaměstnanost v kraji (podle MPSV) na historicky nejnižší úroveň od roku 1993. V kraji byla historicky nejvyšší nabídka volných pracovních míst, která převýšila počet nezaměstnaných. Kraj se řadí mezi regiony s nejnižší nezaměstnaností, okres Rychnov nad Kněžnou patřil podílem nezaměstnaných k nejnižším v celé ČR. Klesly počty nezaměstnaných podle vzdělání, věku, kvalifikace i délky evidence na úřadu práce.
- Materiální bohatství domácností v kraji roste, v posledním sledovaném roce (2018) sice tempo růstu čistého disponibilního důchodu domácností zpomalilo, přesto v přepočtu na 1 obyvatele byl čistý disponibilní důchod domácností 5. nejvyšší v celé ČR.

- Stoupající poptávka po pracovní síle se projevila i ve vývoji mezd. To potvrzují data ze statistického výkaznictví i přebíraná data od MPSV a MF. Meziroční navýšení mezd bylo nejvyšší mezi kraji, kraj si polepšil na 5. příčku v mezikrajském žebříčku, avšak přetrvávají rozdíly mzdových hladin mezi pohlavími.
- V nemocnicích je počet lůžek v posledních letech stabilní, mírně vzrostl počet hospitalizací, průměrná ošetrovací doba se snižuje, přesto je dlouhodobě nejdelší ze všech krajů.
- Počet nových případů dočasné pracovní neschopnosti na 100 nemocensky pojištěných byl mezi kraji třetí nejvyšší, průměrná doba trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti však patřila k nejnižším v ČR. Velmi nízké bylo v mezikrajském srovnání i průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti.
- Počet i objem vyplacených dávek státní sociální podpory se v posledních letech snižuje. Výdaje na dávku přídavek na dítě byly v porovnání s rokem 2014 o třetinu nižší. Výše vyplacených dávek přepočtená na jednoho obyvatele byla v kraji o tři sta korun nižší než průměrná hodnota za ČR.
- Výdaje na dávky nemocenského pojištění v posledních letech výrazně stoupají. Tři čtvrtiny celkového objemu dávek byly vyplaceny na nemocenském, jedna pětina jako peněžitá pomoc v mateřství.
- Roste počet poskytovatelů i kapacit pobytových sociálních služeb pro seniory. Kraj má druhý nejvyšší počet lůžek v domovech pro seniory na tisíc obyvatel starších 65 let.
- Počet příjemců starobního důchodu mírně stoupá, výše starobního důchodu je pod průměrem ČR. Průměrný starobní důchod žen je v kraji o více než dva tisíce nižší, než starobní důchod mužů. Rychleji roste počet příjemců předčasných starobních důchodů, zároveň se zvyšuje jejich podíl na počtu příjemců starobních důchodů celkem.
- Počet registrovaných trestných činů se po několika letech meziročně zvýšil, přesto patřily registrované trestné činy přepočtené na tisíc obyvatel k nejnižším v ČR.
- Počet dopravních nehod v kraji byl za posledních pět let nejvyšší, výrazně stoupl i počet usmrcených osob.
- Počet požárů i přímá škoda na majetku způsobená požáry se meziročně snížily, počet zraněných i usmrcených v souvislosti s požáry byl však za poslední roky nejvyšší.

Ekonomický vývoj

Růst ekonomiky kraje potvrzují regionální makroekonomické ukazatele i výsledky odvětvových statistik.

- Díky rychlému tempu růstu hrubého domácího produktu, bylo HDP v přepočtu na 1 obyvatele v roce 2018 čtvrté nejvyšší mezi kraji. Ekonomická výkonnost kraje zůstává podprůměrná a dlouhodobě se nemění.
- Rychlé tempo růstu dosáhla i regionální hrubá přidaná hodnota. Zvýšil se především podíl sekundárního sektoru na HPH díky zpracovatelskému průmyslu. Podíl terciárního sektoru na HPH v čase klesá a mezi kraji byl 3. nejnižší.
- Míra investic vyjádřená ukazatelem tvorby hrubého fixního kapitálu byla v letech 2015–2017 na historicky nejvyšších hodnotách. Přestože se zlepšilo postavení kraje v investiční aktivitě a posunulo ho na vyšší příčku mezi kraji, míra investic zůstává podprůměrná.
- Výdaje na Výzkum a vývoj (VaV) byly v roce 2018 rekordní, meziročně vzrostly o 17 % a jejich podíl na HDP kraje vzrostl na jedno procento.
- Ve VaV pracovalo v roce 2018 v kraji 2 419 osob, z toho tři čtvrtiny v podnikatelském sektoru a necelá čtvrtina v sektoru vysokoškolském.

- Počítačem bylo v kraji v roce 2018 vybaveno 77,3 % domácností podobně jako v průměru za ČR. V domácnostech seniorů to bylo 39,1 % a byl to třetí nejvyšší podíl mezi kraji.
- K internetu bylo v roce 2018 připojeno již 78,3 % domácností, zatímco před deseti lety jen 44 %. Domácností seniorů bylo připojeno k internetu 38,6 % a byla to 4. pozice mezi kraji.
- Ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou bylo v kraji registrováno v roce 2019 celkem 73,4 tisíc. Více než dvě třetiny z nich jsou živnostníci, nejčastěji v odvětví obchodu, průmyslu a stavebnictví.
- Na zemědělské produkci ČR se kraj podílí téměř 7 % a na 1 ha tak připadá pátá nejvyšší hodnota celkové zemědělské produkce mezi kraji. Převažuje rostlinná produkce nad živočišnou od roku 2010. Kraj je největším pěstitelům rybníků v ČR.
- Stavy skotu se meziročně zvýšily, stavy drůbeže se neměnily.
- Za sledované období let 2014 až 2019 se v kraji zalesnilo 4 800 ha, což je průměrně 800 ha ročně, největší rozsah zalesňování byl v roce 2014. V druhové skladbě lesních porostů jsou tři čtvrtiny jehličnanů, převážně smrk, který se podílí na celkových lesních plochách 56,9 %, v ČR je tento podíl jen 49,5 %.
- Rekordní těžba dřeva v roce 2019 byla ovlivněna nahodilou těžbou hmyzovou, která představovala 65 %.
- Tahounem průmyslu kraje je výroba počítačů, elektronických a optických strojů a zařízení a automobilový průmysl.
- Zatímco instalovaný výkon elektráren i výroba elektřiny patří k nejnižším mezi kraji, spotřebou energie se kraj řadí na 6. nejvyšší příčku, spotřeba v domácnostech na 1 obyvatele byla 6. nejvyšší mezi kraji.
- Většina ukazatelů velkých stavebních podniků i stavební práce provedené malými podniky na území kraje vykazují nárůst. Rostly počty vydaných stavebních povolení, jejich hodnota v roce 2019 oproti roku 2017 výrazně vzrostla. Tempo růstu zahájených bytů bylo podprůměrné, u dokončených bytů bylo 6. nejvyšší mezi kraji.
- Silniční síť byla v roce 2019 tvořena 3 742 km silnic a dálnic. V kraji přibýly 4 km nové dálnice v Hradci Králové v roce 2018. Tranzitní dopravou je nejvíce zatížen okres Náchod. Nej hustší silniční síť je v okrese Jičín. Nejvyšší podíl silnic I. třídy v kraji je v okrese Trutnov.
- Železniční tratě kraje v délce 715,4 km tvoří 7,5 % tratí v ČR. Délka splavných vodních cest kraje pro pravidelnou dopravu je 24,5 km, což představuje 3,4 % z vodních cest v ČR.
- V hromadných ubytovacích zařízeních kraje se v roce 2019 ubytovalo 1,4 milionů hostů, meziročně o 5 % více a byl to čtvrtý nejvyšší počet mezi kraji. Zahraniční hosté byli převážně z Německa, Polska a Slovenska.

Životní prostředí

Z hlediska životního prostředí patří Královéhradecký kraj k méně zatíženým.

- Půdní fond zaznamenal ke konci roku 2019 další úbytek orné půdy a vyšší podíl lesních pozemků. Orné půdy meziročně stále ubývá, za pět let o 3,7 tisíc ha. Zvyšuje se i podíl trvalých travních porostů na zemědělské půdě.
- Chráněná území tvoří více než pětinu rozlohy kraje. V okrese Náchod je více než polovina jeho výměry chráněným územím.

- V roce 2019 se v kraji hospodařilo na 24,9 tis. ha ekologicky obhospodařované půdy. Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové rozloze v ČR činil 4,6 %.
- Vodou z vodovodů je v Královéhradeckém kraji zásobováno 94,6 % obyvatel. Spotřeba vody v domácnostech vzrostla za rok 2019 o 4,1 litru na osobu a den a byl to nejvyšší meziroční nárůst ve sledovaném období od roku 2014. Ceny vodného i stočného meziročně vzrostly.
- Na kanalizaci s čistírnou odpadních vod bylo v roce 2019 napojeno 74,4 % obyvatel.
- Emise hlavních znečišťujících látek klesají a oxidy dusíku i oxid uhelnatý jsou nadále pod celorepublikovou úrovní. Měrné emise všech sledovaných oxidů byly pod úrovní znečištění v ČR.
- Na 1 obyvatele připadlo v roce 2018 celkem 332 kg komunálního odpadu, což byl meziroční nárůst o 9 kg. V České republice to bylo v průměru 351 kg na obyvatele.
- V roce 2018 bylo na ochranu životního prostředí v kraji vynaloženo nejvíce prostředků ve sledovaných letech 2014 až 2018.

